

ВПЛИВ ШКІДЛИВИХ ВИКИДІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ М. СУМИ В АТМОСФЕРУ

д.е.н., професор **Божкова В.В.**, методист ФПК ПО **Носонова Л.В.**
Сумський державний університет (Україна)

Намагання України інтегруватись у європейський соціально-економічний простір потребує вирішення цілого ряду проблем. Однією з основних проблем є забруднення атмосферного повітря стаціонарними та пересувними джерелами. Основними джерелами забруднення атмосферного повітря в Україні є: теплові та електричні станції, промислові підприємства, транспорт, комунальне й сільське господарство, військово-промисловий комплекс тощо.

Промисловість є найважливішою структурною ланкою господарського комплексу України. Рівень впливу промисловості на навколишнє середовище залежить від характеру її територіальної локалізації, обсягів використання сировини, матеріалів і енергії, від можливості утилізації відходів і ступеня завершеності енерговиробничих циклів. Промислові викиди в атмосферу поширюються на значну відстань, забруднюючи приземний шар повітря не лише на промислових майданчиках, але й на прилеглих територіях.

За даними Державної служби статистики України обсяг шкідливих викидів забруднювальних речовин в атмосферу від усіх промислових підприємств м. Суми у 2012 р. склав 109107 тис. кг [1]. У розрахунку на одного мешканця міста це 39 кг/чол. На території Ковпаківського району м. Суми, кількість мешканців якого складає близько 140 тис. чоловік, зосереджено три найбільших промислових підприємства Сумської області: ПАТ «Сумське машинобудівне НВО ім. М.В.Фрунзе», АТ «Сумський завод «Насосенергомаш» та ДП «Завод обтяжених бурильних і ведучих труб». Обсяг шкідливих викидів забруднювальних речовин в атмосферу у 2012 р. від цих підприємств склав 1193206 кг. У розрахунку на одного мешканця району це 8,5 кг/чол. Це 22 % від загального обсягу шкідливих викидів в атмосферу від усіх промислових підприємств м. Суми у 2012 р. Тому можна стверджувати, що незважаючи на велику площу, займану гігантами промисловості міста, а отже великою кількістю виробничих цехів, зосереджених у Ковпаківському районі, обсяг шкідливих викидів забруднювальних речовин в атмосферу не є надзвичайно-небезпечним для мешканців району. Отже теза про те, що промислові підприємства є найбільшими джерелами забруднення атмосферного повітря не підтвердилась. Рекомендуємо звернути увагу на пересувні джерела забруднення.

Державною встановлені платежі за забруднення навколишнього середовища, які є складовою частиною фінансового механізму охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів. Платежі підприємств за викиди забруднюючих речовин у межах лімітів відносяться на собівартість продукції, а частина загальної суми, що припадає на понадлімітне забруднення, покривається за рахунок доходів підприємств. Механізм визначення плати і стягнення платежів за забруднення довкілля урегульований Податковим кодексом України.

Величина платежів за викиди в атмосферу забруднюючих речовин промисловими підприємствами Ковпаківського району м. Суми у 2012 р. в межах ліміту склала 14569,05 грн., це лише 2,5 % від величини платежів за викиди всіма стаціонарними джерелами забруднення м. Суми. Основну роль при розрахунку величини платежів відіграє норматив за викиди в атмосферу забруднюючої речовини, який залежить від класу токсичності відходів. Такий відсоток платежів за викиди в атмосферу промисловими підприємствами Ковпаківського району пояснюється тим, що шкідливі речовини, які входять до складу викидів відносяться до мало- та помірно-небезпечних відходів за ступенем їх токсичності.

Підприємства промисловості, розміщені в межах населених пунктів, не повинні наднормативно впливати на природне та оточуюче людину середовище та завдавати при

цьому шкоди здоров'ю населення. Більша частина шкідливих викидів промислових підприємств Ковпаківського району м. Суми припадає на ливарні цехи. У повітряному середовищі ливарних цехів крім пилу у великих кількостях перебувають окиси різних елементів, пари вуглеводнів та важких металів. Їхніми джерелами є плавильні агрегати, печі термічної обробки, тощо.

Найкращим рішенням для зменшення обсягів шкідливих викидів забруднювальних речовин в атмосферу від промислових підприємств Ковпаківського району м. Суми є перенос ливарного виробництва за межі населеного пункту з подальшою модернізацією устаткування для очищення викидів в атмосферу. Також, вважаємо за доцільне, на кожному підприємстві проводити соціо-еколого-економічний аналіз природокористування, система показників якого повинна враховувати не лише основні аспекти природоохоронної діяльності підприємств (організаційно-технічний рівень, управління, фінансування), але й вплив показників на довкілля у взаємозв'язку з кінцевим результатом виробництва (прибуток, рентабельність, собівартість).

1. Статистичний збірник 2012 р. «Довкілля України» / за ред. Н.С. Власенко. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 223 с.

Божкова, В.В. Вплив шкідливих викидів промислових підприємств м. Суми в атмосферу [Текст] / В.В. Божкова, Л.В. Носонова // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. – С. 139-140.